

GİRİŞ

Hastanelerin psikiyatri dışı birimlerine ayaktan başvuran ve yatan hastalarda psikiyatrik sendromların sık görülmesi nedeniyle psikiyatrik hizmetlere giderek artan oranda ihtiyaç duyulmaktadır(1). Bu hastalarda psikiyatriyi de içine alan multidisipliner yaklaşımlar tanı ve tedavi süreçlerinde ve gereksiz sağlık masraflarının azaltılması konusunda önemli rol üstlenmektedir. Dünya Sağlık Örgütü sağlığı “sadece hastalıkların ve rahatsızlıkların olmayışı değil, bir bütün olarak fiziki, ruhi ve sosyal açıdan iyi olma hali” olarak tanımlar. 1977 yılında George Engel tarafından kavramsallaştırılan “Biyopsikososyal Model” hastalıkların sadece medikal yönü ile değil psikolojik ve sosyal açılardan da ele alınmasını savunan multidisipliner yaklaşımı tanımlar. Biyopsikososyal model bileşenleri Şekil 1’de gösterilmiştir. Çevresel ve psikolojik stres, birey için muhtemel patojen olarak ifade edilmektedir. Bu bölümde psikosomatik hastalık kavramının tarihçesi ve son gelişmeler, çeşitli branş polikliniklerinde sıklıkla karşılaşılan tıbbi hastalıklarla en sık ilişkide olan psikiyatrik bozukluklara dair kritik bilgiler ve poliklinik koşullarında multidisipliner yaklaşımda önemli olduğu düşünülen noktalar incelenecektir.

¹ Uzm. Dr. Bursa Çekirge Devlet Hastanesi Psikiyatri Kliniği, aybiketelkok@hotmail.com

KAYNAKLAR

1. Orhan, Ö. M., & Aylin, U.(2011). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları I, 11. Baskı, Nobel Tıp Kitapevleri, Ankara.
2. Sadock, B. J., & Sadock, V. A.(2007). Kaplan and Saddock's Comprehensive Textbook of Psychiatry Çeviri Editörleri: Aydın H, Bozkurt A. *Sekizinci Baskı Güneş Kitabevleri İstanbul*, 1559-1800
3. Aral, G., & Arslan, F. C.(2019). Konsültasyon Liyezon Psikiyatrisinde Geleneksel Sınıflandırma Sistemlerine Karşı Uygulanabilir Yeni Bir Rehber: Psikosomatik Araştırmalara Yönelik Tanı Ölçütleri (DCPR). *YS*, 228.
4. ÖNGEL, K.(2018). Konsultasyon-Liyezon Psikiyatrisi. *Türkiye Klinikleri J Fam Med-Special Topics*, 9(3), 224-8.
5. Fava, G. A., Sonino, N., & Wise, T. N. (Eds.).(2011). The psychosomatic assessment: strategies to improve clinical practice. Karger Medical and Scientific Publishers.
6. Fava, G. A., & Sonino, N.(2000). Psychosomatic medicine: Emerging trends and perspectives. *Psychotherapy and psychosomatics*, 69(4), 184-197.
7. Black CJ, Drossman DA, Talley NJ, Ruddy J, Ford AC. Functional gastrointestinal disorders: advances in understanding and management. *Lancet*. 2020 Nov 21;396(10263):1664-1674. doi: 10.1016/S0140-6736(20)32115-2. Epub 2020 Oct 10. PMID: 33049221.
8. Surdea-Błaga T, Baban A, Nedelcu L, Dumitrascu DL. Psychological Interventions for Irritable Bowel Syndrome. *J Gastrointestin Liver Dis*. 2016 Sep;25(3):359-66. doi: 10.15403/jgld.2014.1121.253.ibs. PMID: 27689201.
9. Ford AC, Lacy BE, Harris LA, Quigley EMM, Moayyedi P. Effect of Antidepressants and Psychological Therapies in Irritable Bowel Syndrome: An Updated Systematic Review and Meta-Analysis. *Am J Gastroenterol*. 2019 Jan;114(1):21-39. doi: 10.1038/s41395-018-0222-5. PMID: 30177784.
10. Stanghellini V. Relationship between upper gastrointestinal symptoms and lifestyle, psychosocial factors and comorbidity in the general population:results from the DIGEST. *Scand J Gastroenterol* 1999; 231(Suppl):29-37
11. Pulliam TJ, Bradley LA, Dalton CB, Salley AN, Richter JE. Role of psychological stress in gastroesophageal reflux disease (GERD). *Gastroenterology* 1989; 96:401
12. Eraslan, D., Öztürk, Ö., Bor, S., & Kayahan, B.(2005). Gastroözofageal reflü hastalığının psikiyatrik yönleri: Bir gözden geçirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 6(2), 107-12.
13. Sağlık Bakanlığı, Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması 2010: Beslenme durumu ve alışkanlıklarının değerlendirilmesi sonuç raporu. Ankara: Sağlık Bakanlığı Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü, 2014.
14. Monda, V, La Marra, M, et al, Obesity and brain illness: from cognitive and psychological evidences to obesity paradox, Diabetes, metabolic syndrome and obesity: targets and therapy, 2017, 10, 473-479
15. Özdel, O, Sözeri-Varma, G, ve ark, Obez kadınlarda psikiyatrik tanı sıklığı, *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 2011, 14, 210-217
16. Sevinçer, G.M, Coşkun, H, ve ark, Bariatrik cerrahinin psikiyatrik ve psikososyal yönleri, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2014, 6(1), 32-44,
17. Berberoğlu, Z. & Hocaoglu, C.(2021). Küresel Sağlık Sorunu "Obezite": Güncel Bir Gözden Geçirme . *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(3), 543-552 . DOI: 10.34087

18. Güzel, K., Aksu, M. H., Geniş, B., Gürhan, N. Bariatrik Cerrahi Sonrası İntihar Olasılığı Üzerine Savunma Mekanizmaları ve Yeme Farkındalığının Etkisi, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2021,
19. Macit S, Gezmen Karadağ M(2014) Obezitede bilişsel fonksiyon bozukluğu ve beslenme ilişkisi: güncel bakış. *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 4:241-7
20. Wu, E. L., Chien, I. C., Lin, C. H., Chou, Y. J., & Chou, P.(2013). Increased risk of hypothyroidism and hyperthyroidism in patients with major depressive disorder: a population-based study. *Journal of psychosomatic research*, 74(3), 233-237.
21. Ayten, O.(2020). Tiroid Hastalıkları ve Erektile Disfonksiyon. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 15(2), 83-87.
22. de Ornelas Maia, A. C. C., de Azevedo Braga, A., Brouwers, A., Nardi, A. E., & e Silva, A. C. D. O.(2012). Prevalence of psychiatric disorders in patients with diabetes types 1 and 2. *Comprehensive psychiatry*, 53(8), 1169-1173.
23. Surridge, D., Erdahl, D., Lawson, J., Donald, M., Monga, T., Bird, C., & Letemendia, F.(1984). Psychiatric Aspects of Diabetes Mellitus. *British Journal of Psychiatry*, 145(3), 269-276.
24. Sayın, S., Sayın, S., Bursalı, B., İpek, H. B.(2019). Tip 2 diyabet hastalarında anksiyete ve depresyon riski ve ilişkili faktörler. *Cukurova Medical Journal*, 44(2), 479-485.
25. Rajkumar, A. P., Horsdal, H. T., Wimberley, T., Cohen, D., Mors, O., Børglum, A. D., & Gasse, C.(2017). Endogenous and antipsychotic-related risks for diabetes mellitus in young people with schizophrenia: a Danish population-based cohort study. *American Journal of Psychiatry*, 174(7), 686-694.
26. Celano CM, Daunis DJ, Lokko HN, Campbell KA, Huffman JC. Anxiety Disorders and Cardiovascular Disease. *Curr Psychiatry Rep*. 2016 Nov;18(11):101
27. Daumit, G. L., Dalcin, A. T., Dickerson, F. B., Miller, E. R., Evins, A. E., Cather, C., Jerome, G. J., Young, D. R., Charleston, J. B., Gennusa, J. V., 3rd, Goldsholl, S., Cook, C., Heller, A., McGinty, E. E., Crum, R. M., Appel, L. J., & Wang, N. Y.(2020). Effect of a Comprehensive Cardiovascular Risk Reduction Intervention in Persons With Serious Mental Illness: A Randomized Clinical Trial.
28. İnce, B., Altınbaş, K.(2020). Bipolar Bozukluk Tanılı Hastalarda 10 Yıllık Kardiyovasküler Hastalık Riski. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 31(4), 225-231
29. Edmondson D, von Känel R.(2017) Post-traumatic stress disorder and cardiovascular disease. *Lancet Psychiatry*. Apr;4(4):320-329.
30. Çelik, C., Özdemir, B.(2010). Esansiyel hipertansiyonda psikolojik etmenler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2(1), 52-65.
31. Weder AB, Julius S.(1985). Behavior, blood pressure variability and hypertension. *Psychosom Med* ; 47:406-413.
32. Mete, H. E.(2008). Kronik hastalık ve depresyon. *Klinik Psikiyatri*, 11(3), 3-18.
33. Şar V.(2018) Kardiyoloji ve Psikiyatri. Şar V, editör. *Stres ve Bedensel Hastalıklar: Günümüzde Psikosomatik Tıp*. Ankara: Türkiye Klinikleri. p.27-31.
34. Szczepanska-Sadowska E, Cudnoch-Jedrzejewska A, Ufnal M, Zera T.(2010) Brain and cardiovascular diseases: common neurogenic background of cardiovascular, metabolic and inflammatory diseases. *J Physiol Pharmacol*. Oct;61(5):509-21.
35. Behlke LM, Lenze EJ, Carney RM.(2020) The Cardiovascular Effects of Newer Antidepressants in Older Adults and Those With or At High Risk for Cardiovascular Diseases. *CNS Drugs*. Nov;34(11):1133-1147.

36. Özpoyraz, N., Tamam, L.(2001). Psikokutanöz Hastalıklarda Tedavi Yaklaşımları. *T. Klin. Dermatoloji*, 11, 46-55
37. Ahn HJ, Shin MK, Seo JK, Jeong SJ, Cho AR, Choi SH, Lew BL.(2019). Cross-sectional study of psychiatric comorbidities in patients with atopic dermatitis and nonatopic eczema, urticaria, and psoriasis. *Neuropsychiatr Dis Treat.* 28;15:1469-1478
38. Lim, D. S., Bewley, A., & Oon, H. H.(2018). Psychological Profile of Patients with Psoriasis. *Annals of the Academy of Medicine, Singapore*, 47(12), 516–522.
39. Kutyl-Pachecka M.(2015). Psychological and psychopathological factors in alopecia areata. *Psychiatria polska*, 49(5), 955–964
40. Perini, G., Zara, M., Cipriani, R., Carraro, C., Preti, A., Gava, F, Coghi, P., & Peserico, A.(1994). Imipramine in alopecia areata. A double-blind, placebo-controlled study. *Psychotherapy and psychosomatics*, 61(3-4), 195–198.
41. Eskeland, S., Halvorsen, J. A., & Tanum, L.(2017). Antidepressants have Anti-inflammatory Effects that may be Relevant to Dermatology: A Systematic Review. *Acta dermato-venereologica*, 97(8), 897–905
42. Dreno, B., Bagatin, E., Blume-Peytavi, U., Rocha, M., & Gollnick, H.(2018). Female type of adult acne: Physiological and psychological considerations and management. *Journal der Deutschen Dermatologischen Gesellschaft = Journal of the German Society of Dermatology : JDDG*, 16(10), 1185–1194.
43. Li, C., Chen, J., Wang, W., Ai, M., Zhang, Q., & Kuang, L.(2019). Use of isotretinoin and risk of depression in patients with acne: a systematic review and meta-analysis. *BMJ open*, 9(1), e021549
44. Arnold, L. M., Auchenbach, M. B., & McElroy, S. L.(2001). Psychogenic excoriation. Clinical features, proposed diagnostic criteria, epidemiology and approaches to treatment. *CNS drugs*, 15(5), 351–359.
45. Lochner, C., Roos, A., & Stein, D. J.(2017). Excoriation (skin-picking) disorder: a systematic review of treatment options. *Neuropsychiatric disease and treatment*, 13, 1867–1872.
46. Sani, G., Gualtieri, I., Paolini, M., Bonanni, L., Spinazzola, E., Maggiora, M., Pinzone, V., Brugnoli, R., Angeletti, G., Girardi, P., Rapinesi, C., & Kotzalidis, G. D.(2019). Drug Treatment of Trichotillomania (Hair-Pulling Disorder), Excoriation (Skin-picking) Disorder, and Nail-biting (Onychophagia). *Current neuropharmacology*, 17(8), 775–786.
47. Halteh, P., Scher, R. K., & Lipner, S. R.(2017). Onychophagia: A nail-biting conundrum for physicians. *The Journal of dermatological treatment*, 28(2), 166–172.
48. Özsoy, F., Okan, S.(2018). Fibromiyalji sendromu tanılı hastalarda zihin kuramı ve üst biliş işlevleri. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 21(4).
49. Araújo, F. M., DeSantana, J. M.(2019). Physical therapy modalities for treating fibromyalgia. *F1000Research*, 8, F1000 Faculty Rev-2030.
50. Galvez-Sánchez, C. M., Duschek, S., Reyes Del Paso, G. A.(2019). Psychological impact of fibromyalgia: current perspectives. *Psychology research and behavior management*, 12, 117–127.
51. Thorpe, J., Shum, B., Moore, R. A., Wiffen, P. J., Gilron, I.(2018). Combination pharmacotherapy for the treatment of fibromyalgia in adults. *The Cochrane database of systematic reviews*, 2(2), CD010585.
52. Samami, E., Shahhosseini, Z., & Elyasi, F.(2021). The Effect of Psychological Interventions on the Quality of Life in Women with Fibromyalgia: A Systematic Review. *Journal of clinical psychology in medical settings*, 28(3), 503–517.

53. Uçar, M., Gül Aİ., Sarp Ü.(2014). Romatoid artrit ve depresyon arasındaki ilişki. *Dicle Tıp Dergisi*, 41(3), 548-551.
54. Altan, L., Bingöl, Ü., Sağırkaya Z., Sarandöl, A., Yurtkuran, M.(2004). Romatoid artritli hastalarda anksiyete ve depresyon. *Romatizma Dergisi (. Turkish Journal of Rheumatology)*, 19(1), 7-13.
55. Sturgeon, J. A., Finan, P. H., & Zautra, A. J.(2016). Affective disturbance in rheumatoid arthritis: psychological and disease-related pathways. *Nature reviews. Rheumatology*, 12(9), 532-542.
56. Slaughter, J. R., Parker, J. C., Martens, M. P., Smarr, K. L., & Hewett, J. E.(2002). Clinical outcomes following a trial of sertraline in rheumatoid arthritis. *Psychosomatics*, 43(1), 36-41.
57. Krishnadas, R., Krishnadas, R., & Cavanagh, J.(2011). Sustained remission of rheumatoid arthritis with a specific serotonin reuptake inhibitor antidepressant: a case report and review of the literature. *Journal of medical case reports*, 5, 112.
58. Erdenen, F.(2000). Psikiyatrik Tıp açısından astım. *İstanbul Tıp Dergisi*, 1, 41-45.
59. Yakar, T., Baran, A., Güngör, S., Altınsoy, B., Yalçınsoy, M., Can, G., & Akaya, E.(2007). Astımlı hastalarda Beck depresyon ölçeğini etkileyen faktörler. *Tüberküloz ve Toraks Dergisi*, 55(1), 11-17.